*Вістера, й усвідомив, що, найпевніше, згадка про ті події помре разом зі мною, якщо я про них нікому швиденько не розповім. Відтоді, як вашої тітки не стало, я залишився єдиним, хто знає цю історію. Усі інші вже померли.*

*Мушу попередити вас, що подробиці не з приємних. Але це історія про шляхетність і відчайдушну мужність. Ви, можливо, не вважали свою тітку наділеною цими якостями. Без сумніву, вона не вирізнялася з-поміж інших сивоволосих жінок, яких можна побачити на вулиці. Але я запевняю вас, Маргарет, що вона, як ніхто інший, заслуговувала нашої поваги.*

*Заслуговувала, можливо, більше, ніж будь-яка жінка з тих, які мені коли-небудь зустрічалися.*

*Тепер уже пізня година, а після настання ночі очі старої людини недовго можуть залишатись розплющеними. Тож зараз я додаю газетну вирізку, про яку йшлося вище. Якщо ви не маєте бажання дізнатися більше, будь ласка, дайте мені знати, і я ніколи більше про це не згадаю. Але якщо вам цікаво з'ясувати дещо про своїх батьків, то я знову візьму перо за найближчої нагоди. І тоді ви дізнаєтеся цю історію, правдиву історію вашої тітки та Вест-Ендського Женця.*

*З найкращими побажаннями*
*О. В. Г.*

# 1

*Сьогодення*

«То ось як закінчується шлюб», — подумала Джулія Гемілл, устромляючи лопату в землю. Ані солодкого шепотіння наостанок, жодного ніжного стискання артритних рук через сорок років. І навіть без дітей та онуків, які б із сумом схилилися біля її лікарняного ліжка. Вона знову зачерпнула землю і кинула її вбік, каміння з грюкотом посипалося на курган. Тут була сама глина з камінням, і не росло нічого, крім ожинових хащів. Безплідний ґрунт, як і її шлюб, що не дав паростків і не лишив по собі нічого тривалого, себто з нього не проросло нічого, за що б варто було триматися.

Вона наступила на лопату і почула брязкіт, відчула, як здригнувся її хребет, коли залізо вдарило по каміню — по величезній брилі. Тоді вона пересунула лезо, але, навіть встромляючи його під різними кутами, не змогла зрушити камінь. Деморалізована й спітніла від спеки, вона дивилася в яму. Увесь ранок жінка несамовито копала, аж пухирі повилазили під її шкіряними рукавичками. Довкола Джулії юрмилася хмара комарів, які пищали коло обличчя і плутались у волоссі.

Вона не мала вибору: щоб перетворити це подвір'я, геть зарослe бур'яном, на квітучий сад, потрібно було продовжувати працювати. Ця каменюка була на її шляху.

Раптом Джулія втратила надію, здалось, що їй забракне сил для виконання цього завдання. Вона кинула лопату і важко опустилася на купу землі й каміння. Чого це вона вирішила, що зможе відновити цей сад і врятувати будинок? Жінка дивилася через сплетіння бур'янів на перекошений ґанок зі старих дощок. «Дурість Джулії» — ось як їй слід назвати це місце. Купила, не зважившись, коли її життя руйнувалося. Згорів сарай — гори і хата! Це мав бути утішливий приз за пережите розлучення. У тридцять вісім років Джулія отримувала власний будинок, будинок з історією та душею. Коли агентка з нерухомості вперше провела її кімнатами, вона побачила витесані вручну балки, помітила клаптик старовинних шпалер, які визирали крізь щілину в багатьох шарах, що їх було наклеєно пізніше, і зрозуміла, що цей будинок був особливим. І він кликав її, благаючи про допомогу.

— Місце просто неймовірне, — сказала агентка, — з будинком іде приблизно акр землі. Таке нелегко знайти поблизу Бостона.

— То чому ж його ще не продали? — спитала Джулія.

— Ви бачите, в якому він стані. Коли ми вперше оглядали будинок, купи ящиків з книжками та старими паперами сягали стелі. Спадкоємцям знадобився місяць, щоб вивезти їх звідси. Вочевидь, ремонту потребує весь будинок, від даху до фундаменту.

— Що ж, мені подобається те, що в цього місця цікаве минуле. Це не завадить мені його купити.

Агентка не була впевнена:

— Є ще одна річ, яку я повинна вам повідомити. Ви маєте знати все.

— Яка річ?



— Попередньою власницею була жінка за дев'яносто, і вона померла тут. Це викликає у деяких покупців відразу.

— За дев'яносто? То смерть була природною?

— Можливо.

Джулія насупила брови:

— Вони не знають?

— Було літо. Минуло близько трьох тижнів, перш ніж один з її родичів знайшов...

Голос агентки стих. І раптом пролунав з новою силою:

— Але знаєте, сама земля тут особлива. Ви б могли зруйнувати тут усе. Позбутися мотлоху і побудувати з нуля.

«У такий спосіб світ позбувається старих дружин типу мене, — подумала Джулія, — ми обоє із цим величним, але занедбаним будинком заслуговуємо на краще».

Того ж вечора Джулія підписала договір про купівлю.

Тепер, сидячи на купі землі й шльопаючи комарів, вона думала: «У що я вплуталась?». Якби Річард побачив ці руїни, він би зайвий раз переконався у своїй правоті щодо неї. Легковірна Джулія послухалася рієлторку. Горда власниця купи непотребу.

Вона провела рукою над очима, розмазала піт по щоці. Потім ще раз зазирнула до ями. Як можна було сподіватися привести до ладу своє життя, коли сил бракує навіть на те, щоб посунути одну дурну каменюку?

Схопивши садовий совочок, вона схилилася над ямою й заходилася згрібати ґрунт. Камінь з'являвся, наче верхівка айсберга, про реальні розміри якого можна лише здогадуватися. Можливо, він достатньо великий, щоб потопити «Титанік». Джулія продовжувала рити все глибше і глибше, не зважаючи на комарів і сонце, яке люто пекло її непокриту голову. Раптом

брила уособила кожну перешкоду, кожен виклик, від якого Джулія ухилялася.

*Я не дозволю тобі перемогти мене!*

Совочком вона врізалась у ґрунт під камінням, намагаючись звільнити достатньо місця, щоб туди можна було засунути лопату. Волосся падало на обличчя, пасма прилипали до спітнілої шкіри, але вона занурювалася все глибше, шкрябала каміння, викидала ґрунт. Перш ніж Річард побачить це місце, вона перетворить його на рай. За три місяці Джулія зустрінеться з новими третьокласниками. Тож вона має два місяці, щоб позбутися бур'яну, підживити ґрунт і посадити троянди. Річард сказав: якщо вона колись посадить троянди на їхньому подвір'ї у Брукліні, вони у неї помруть. «Ти маєш знати, що робиш», — сказав він. Просто випадкове зауваження, однак воно її вразило. Жінка знала, що він насправді мав на увазі.

*Ти маєш знати, що робиш. А ти не знаєш.*

Вона впала на живіт і ще раз занурила совочок у землю, але він наштовхнувся на щось тверде. О боже, ще одна брила! Відкинувши волосся, вона подивилася на те, що тепер зупинило її інструмент. Його металеве кінців'я проламало поверхню, і тріщини розходилися від місця удару. Джулія змахнула землю й каміння, оголивши неприродно гладкий купол. Лежачи долілиць, вона почула, як глухо її серце б'ється об землю, і раптом усвідомила, що дихати стало важче. Але продовжила рити, копала обома руками, пальці в рукавичках шкрябали тверду глину. З'явилася ще частина купола, гладкі напівкулі, з'єднані нерівним швом. Глибше і глибше вона впивалася нігтями, її пульс прискорився, і ось вона дісталася маленької западини, заповненої землею. Стягнула рукавичку і встромила голий палець у збиту землю. Раптом ґрунт тріснув і розсипався.



Джулія хутко звелася на коліна й огледіла своє відкриття. Ниття комарів переросло у пронизливий крик, але вона не відмахувалася від них, бо була надто приголомшена, щоб відчувати їхні укуси. Вітерець розгойдував траву і розносив солодкий аромат дикої моркви. Джулія здійняла погляд на своє поросле бур'янами майно, місце, яке вона мріяла перетворити на рай. Вона уявила сповнений життя сад із трояндами та півоніями, альтанку, обвиту пурпурними клематисами. Тепер, коли вона дивилася на своє подвір'я, то більше не бачила саду.

Вона бачила цвинтар.

— Ти могла спитати моєї поради, перш ніж купити цю халупу, — сказала сестра Вікі, сидячи за кухонним столом Джулії.

Джулія стояла коло вікна і дивилась на купи землі, які, наче маленькі вулкани, росли на її задньому подвір'ї. За останні три дні бригада з офісу медичної експертизи буквально отаборилась у її дворі. Вона так звиклася з їхнім постійним тиняннням довкола, тим, що вони весь час заходять до будинку, щоб скористатися туалетом, що їх, певно, бракуватиме, коли вони закінчать свої розкопки і нарешті заберуться геть, залишивши її саму в цьому будинку з його витесаними вручну балками та його історією. Та з його привидами.

Надворі медична експертка докторка Айлс, яка щойно прибула, оглядала місце розкопок. Джулія вважала себе пересічною жінкою, ані дружньою, ані ворожою, з примарно-блідою шкірою та готично-чорним волоссям. Вигляд мала спокійний і зібраний. Джулія замислено спостерігала за Айлс крізь вікно.

— Пропозиція, яку ти щойно побачила, — сказала Вікі, — це не те, на що варто погоджуватися в той самий день. Ти думала, що хтось вихопить його у тебе з-під носа? — вона вказала на

перекошені двері підвалу, — вони ж навіть не зачиняються. Ти перевірила фундамент? Цьому будинку, певно, років сто.

— Сто тридцять, — пробурмотіла Джулія. Її погляд все ще був спрямований на заднє подвір'я, де докторка Айлс стояла на краю виритої ями.

— О, люба, — вигукнула Вікі більш м'яким голосом, — я знаю, який це був важкий рік для тебе. Знаю, через що тобі довелося пройти. Я просто хотіла б, щоб ти телефонувала мені перед ухваленням таких серйозних рішень.

— Це не таке вже й погане придбання, — наполягала Джулія, — тепер я маю акр землі. І до міста недалеко.

— І труп на подвір'ї. Це справді допоможе оцінити твою власність для продажу.

Джулія потерла шию, яку раптово звело судомою. Вікі мала рацію. Вікі завжди мала рацію. Джулія подумала: «Я витратила всі гроші зі свого банківського рахунку на цей будинок, і тепер я горда власниця цього жахіття». Крізь вікно вона побачила, що приїхала ще одна людина. Це була старша жінка з коротким сивим волоссям, одягнена в блакитні джинси та важкі робочі чоботи — стиль одягу, непритаманний бабусям. Ще один дивний персонаж, який цього дня блукає її подвір'ям. Хто були всі ці люди — збирачі смертей? Чому вони обрали таку професію — щодня порсатися в тому, від одного погляду на що більшість людей здригнулася б.

— Ти розмовляла з Річардом перед тим, як купити це?

Джулія лишалась спокійною.

— Ні, не розмовляла.

— Ти чула про нього щось останнім часом? — спитала Вікі. Зміна її голосу — він раптово став тихий, дещо нерішучий — примусила Джулію нарешті обернутись і подивитися на сестру.



— Чому ти питаєш? — поцікавилась Джулія.

— Ви з ним були одружені. Ти не телефонуєш йому час від часу, щоб поцікавитись, чи не перевіряє він вашу пошту чи щось таке?

Джулія опустилася на стілець поруч зі столом.

— Я не дзвоню йому, а він не дзвонить мені.

Вікі не відповіла одразу, просто сиділа мовчки, а її сестра стоїчно дивилася на підлогу.

— Пробач, — нарешті промовила Вікі, — мені справді шкода, що тобі все ще боляче.

Джулія розсміялася:

— Це точно! Мені теж шкода.

— Минуло шість місяців. Я гадала, що ти вже забула його. Ти яскрава, приваблива, тобі слід знову почати жити.

Вікі мала б це сказати. Чорт забирай, Вікі, яка за п'ять днів після видалення апендикса повернулася до зали суду, щоб очолити команду юристів і виграти справу. Вона б не дала такій дрібниці, як розлучення, забрати бодай тиждень свого часу.

Вікі зітхнула.

— Правду кажучи, я подолала весь цей шлях сюди не для того, щоб побачити новий будинок. Ти моя маленька сестричка, і є дещо, про що ти повинна знати. Те, що ти маєш право знати. Я лише не впевнена, як... — вона не закінчила і подивилась на двері кухні, в які хтось постукав.

Джулія відчинила двері й побачила докторку Айлс, вигляд у неї був свіжий, незважаючи на спеку надворі.

— Я лише хотіла повідомити, що моя команда сьогодні від'їжджає.

Подивившись на зону розкопок, Джулія побачила, що люди вже збирають свої інструменти.